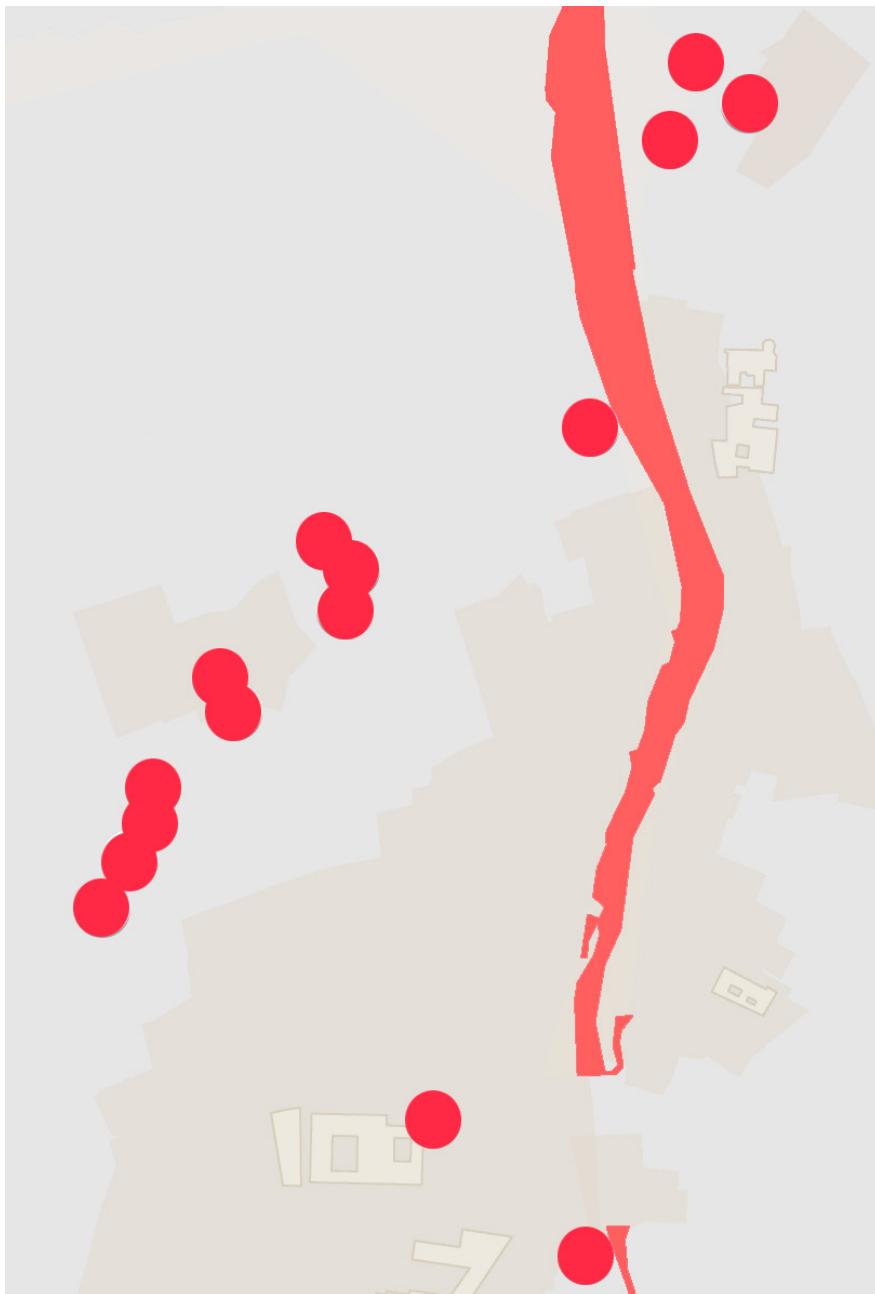

Itinerari d'Art Urbà

Milestone Project

Per treballar a l'aula

BÒLIT,
CENTRE D'ART
CONTEMPORÀNI.
GIRONA

El Festival Milestone Project va ser programat per primera vegada l'any 2012. És un projecte cultural que reivindica les intervencions artístiques al carrer combinades amb el pensament contemporani. En les diferents edicions que s'han dut a terme, la ciutat de Girona s'ha anat omplint del que denominem art urbà. La paraula anglesa milestone significa «fita», les fites són els elements que ens serveixen de referència, que marquen itineraris, punts que localitzen i ens posicionen dins una geografia. Les intervencions artístiques al carrer que es duen a terme amb el Milestone Project han esdevingut això mateix, fites, senyals a la ciutat que ens permeten establir itineraris on conèixer alguns dels artistes d'arreu del món que treballen en l'art urbà.

Què és el primer que ens ve al cap quan parlem d'art urbà? Segurament, quasi sempre, pensem en els *graffiti*, una paraula que utilitzem habitualment però que és italiana i significa «marca o inscripció feta rasant o ratllant un mur». El terme, encara que sembli molt actual, ens ve del segle XIX, el va popularitzar un arqueòleg italià, Raffaele Garrucci, per parlar dels *graffiti* als murs des d'època romana. En aquests antics murs es poden llegir consignes polítiques, insults, declaracions d'amor i també hi trobem dibuixos. Això de fer marques a les parets és tan antic com l'ésser humà. La paraula serà recuperada, pels diaris nord-americans, per definir allò que estava succeint als carrers i es farà popular en altres idiomes.

Per parlar dels *graffiti* que coneixem actualment ens hem de situar al segle XX, a finals dels anys seixanta, a la ciutat de Nova York, on els diaris van utilitzar la paraula graffiti per parlar de les pintades que es van popularitzar de forma massiva als barris més degradats i superpoblats. Les primeres expressions que van omplir metros i trens de Nova York van ser les signatures, els denominats tags. Pintaven als trens, sobretot, perquè així la seva signatura era vista per tota la ciutat, tot i que suposava un risc alt, a vegades ho feien mentre estava en marxa el metro. Aquesta forma d'expressió, de deixar una empremta, es va fer molt popular i els *writers* —escriptors—, com se'ls va conèixer també, van evolucionar de l'escriptura senzilla a formes més complicades i originals: fer la lletra amb vora, les lletres «bombolla», en forma de bloc, d'estil salvatge, en forma de 3D fins a la incorporació d'imatges del món del còmic, dels dibuixos animats i un llarg etcètera de manifestacions amb les quals diferenciar-se de la resta.

Alguns dels joves que formen part d'aquest moviment seran els precursors del que avui denominem art urbà, com Jean-Michel Basquiat, Dan Witz o Keith Haring. Tots ells comencen les seves expressions artístiques al carrer, influenciats per l'estètica dels *graffiti*, però van acabar passant a les galeries i després als museus.

La denominació street art —art urbà— serà utilitzada per primera vegada als anys vuitanta per parlar de les obres que tenen lloc a l'espai urbà i que no podien ser considerades graffiti, tant per les tècniques de realització com per les motivacions per fer-les.

Els grafiters se centren en un joc de dominació territorial —en llocs de difícil accés— on mostrar l'expressió de les seves signatures. Aquests codis només poden ser entesos per altres grafiters que entren dins el joc. Les persones que utilitzen com a forma d'expressió l'art urbà volen transmetre un missatge que està pensat per al lloc on està situat i per als vianants que veuran les seves obres. Les tècniques que s'utilitzen per a l'art urbà van més enllà dels esprais —habitualment utilitzats al *graffiti*—, es poden utilitzar adhesius, ciment, explosius o intervenir amb projeccions de vídeo. Art urbà és un gran calaix de sastre que engloba moltes manifestacions artístiques que es duen a terme als carrers de la ciutat.

Els materials i tècniques emprades també és un dels altres factors a tenir en compte, no tots els materials resisteixen les inclemències del temps. Les obres d'art urbà tenen quelcom d'efímer i fràgil, a més a més d'estar exposades a la pluja, el sol i la contaminació atmosfèrica també ho estan a ser tapades o modificades. De fet algunes de les obres d'anteriors edicions del Festival Milestone ja han desaparegut i tan sols ens queden les fotografies que es van fer en el seu moment. A l'itinerari que hem preparat veurem diferents tipologies d'intervencions, estètiques i temàtiques a l'espai urbà.

Tècniques

Les primeres signatures a les parets es feien amb retoladors, pintures i pinzells, fins que l'esprai —molt més ràpid per pintar—els va desplaçar. Els primers esprais que es van utilitzar eren els que s'utilitzaven per pintar els cotxes. Com que la demanda d'aquest tipus de pintura era important es van començar a fabricar especialment per als grafiters tenint en compte la gamma de colors i les embocadures que faciliten la realització de treballs amb més precisió.

Actualment, com veurem a l'itinerari d'art urbà, se segueixen utilitzant aquestes primeres tècniques pictòriques però s'hi afegiran adhesius (stickers), plantilles (stencils), cartells o fotocòpies que permeten dues coses: més rapidesa a l'hora de treballar i la possibilitat de reproduir en sèrie les obres en més d'una intervenció. També veurem altres tècniques que ja no són pictòriques sinó que s'apropen més a les escultòriques com el gravat de la pedra del mur o la utilització de plaques de ciment per gravar els dibuixos.

Bibliografia i recursos per conèixer-ne més:

Abarca, J.(2009). *Urbanario*. Recuperat de: <http://urbanario.es/>

Abarca, J.(2010). *El postgraffiti, su escenario y sus raíces: graffiti, punk, skate y contra-publicidad*. (Tesis doctoral). Recuperat de: <http://eprints.ucm.es/11419/>

Casas, M. (2014). *Del graffiti a l'street art: estudi dels espais d'intervenció, l'àmbit públic i la institucionalització*. (Treball fi de grau). Recuperat de: <http://hdl.handle.net/10256/10050>

De la Madrid, G. (2009). *Escrito en la pared*. Recuperat de: <http://www.escritoenlapared.com/>

Meléndez, A. (2013). Ilustradores de pared en Madrid. *Arte y Ciudad – Revista de investigación-*, 3:569-586. Recuperat de: <https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/4704608.pdf>

Audiovisuals:

Metrópolis vintage: arte urbano 1. Recuperat de: <http://www.rtve.es/television/20141017/metropolis-vintage-1-arte-urbano-anos-80/1031639.shtml>

Metrópolis: arte urbano 1. Recuperat de: <http://www.rtve.es/alcarta/videos/metropolis/metropolis-arte-urbano-1/1312802/>

Metrópolis: arte urbano 2. Recuperat de: <http://www.rtve.es/television/20120203/arte-urbano-ii/495222.shtml>

Big Black Ball. Intervenció artística de Boris Hoppek a Milestone 2013: <https://vimeo.com/62751180>

Web dels artistes de l'itinerari

108: <http://www.108nero.com/>

3ttman: <https://3ttman.com/>

Agostino Iacurci: <http://www.agostinoiacurci.com/>

Boris Hoppek: <http://www.borishoppek.de/>

Btoy: <https://www.flickr.com/photos/btoy/>

Cyop & Kaf: <http://www.cyopekaf.org/en>

Cristina Lliurat: <http://cargocollective.com/cristinalliurat>

Ericailcane: <http://www.ericailcane.org/>

Jofre Oliveras: <https://jofreoliveras.wordpress.com/>

Kram: <http://www.kram.es/category/wellcome/>

Milu: <http://www.widewalls.ch/artist/milu-correch/>

Momo: <http://momoshowpalace.com/>

Lucy Maclaughlan: <http://lucy.beat13.co.uk/>

Vhils: <http://vhils.com/>

CRÈDITS

Itinerari d'Art Urbà

Ajuntament de Girona

Àrea de cultura

Bòlit, Centre d'Art Contemporani. Girona

Desenvolupament: Olga Taravilla Baquero.